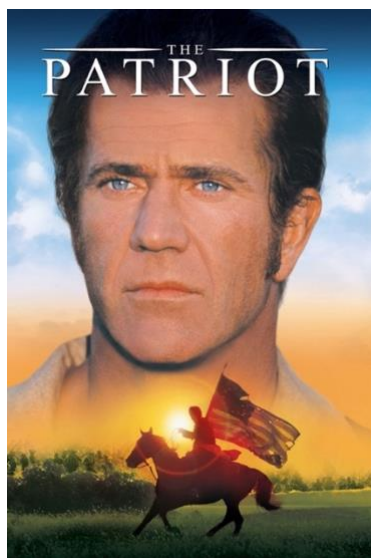

Opdrachtenreeks: Het Britse Rijk in beeld

Doelgroep

Havo (bovenbouw).

Opdrachten

1. Betrouwbaarheid van geschiedenisfilms – een uitwerking van *Victoria & Abdul* (2017) bij de tweede leidende vraag uit de context Het Britse Rijk;
2. Standplaatsgebondenheid en geschiedenisfilms – een uitwerking van *The Patriot* (2000) bij de eerste leidende vraag uit de context Het Britse Rijk;
3. Geschiedenisfilms als leermiddel – een uitwerking van *Victoria & Abdul* (2017), *The Patriot* (2000) en *Peterloo* (2019) bij de leidende vragen uit de context Het Britse Rijk.

Algemeen

Bijna iedere geschiedenisdocent heeft wel eens een film gekeken met de klas. Leerlingen vinden dit meestal erg leuk. Audiovisuele ondersteuning zorgt ervoor dat leerlingen de stof beter kunnen onthouden. Ook krijgen leerlingen hierdoor een beter beeld van de tijdsperiode.

Het is didactisch verantwoord om films niet 'zomaar' in de klas te kijken. Films werken beter als daar concrete opdrachten aan worden verbonden. Deze opdrachtenbundel bestaat uit drie opdrachten. Deze opdrachten gaan over de historische context Het Britse Rijk. Deze context wordt door leerlingen en docenten als abstract ervaren. Geschiedenisfilms dragen bij aan het concretiseren van deze context en zorgen voor beeldvorming bij leerlingen over dit tijdperk.

Verschillende vormen

De eerste opdracht 'Betrouwbaarheid van geschiedenisfilms' raakt aan het historische besef (domein A) van havo-leerlingen doordat ze gaan analyseren in hoeverre de filmfragmenten uit de film *Victoria & Abdul* (2017) betrouwbaar zijn. Dit gaan leerlingen doen door tekstfragmenten uit de biografie *Victoria* van Julia Baird te lezen. De inhoud van deze tekst komt overeen met de fragmenten uit de film. Leerlingen kunnen zo zelf gaan bepalen in hoeverre zij vinden dat de film een historisch betrouwbaar beeld neerzet.

Historici en didactici zijn het erover eens dat geschiedenisfilms benaderd moeten worden als historische beeldbronnen. Dit betekent dat eenzelfde soort bronkritiek geldt als bij het benaderen van primaire en secundaire bronnen. Dit is voor leerlingen interessant, omdat zij zo kunnen oefenen met historisch besef (domein A). Ook leren leerlingen kritisch te kijken naar films, een medium dat door deze doelgroep gretig wordt afgenomen.

De tweede opdracht 'Standplaatsgebondenheid van geschiedenisfilms' raakt ook aan het historisch besef (domein A) van leerlingen doordat ze de standplaatsgebondenheid van de regisseur van de film *The Patriot* (2000) gaan analyseren. Deze 'omstreden' film heeft veel teweeggebracht in het collectief geheugen van Amerika tussen 1995 en 2000. Het publieke debat in Amerika was sterk verdeeld, en zowel voor- als tegenstanders van deze film grepen het verleden van Amerika aan om hiermee hun standpunt(en) te bevestigen. Voor leerlingen interessant om nader te bestuderen.

Het uitgangspunt in deze opdracht is dat films bekeken worden vanuit de reflectiethese. Dit wil zeggen dat geschiedenisfilms vaak bepaalde waarden en normen uit het heden uitdragen. *The Patriot* is een uitstekende film om leerlingen te laten oefenen met vaardigheden uit domein A.

De laatste opdracht 'Geschiedenisfilms als leermiddel' gebruikt films op de klassieke manier. Leerlingen bekijken filmfragmenten en leren hierdoor over de historische context. In de opdracht wordt causaliteit centraal gesteld. Leerlingen bekijken welke oorzaken en gevolgen in de stof worden genoemd voor de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog, de Indiase Soldatenopstand en de emancipatie van de arbeidersklasse in Groot-Brittannië aan het begin van de negentiende eeuw. Drie filmfragmenten die (apart) in de klas kunnen worden gebruikt om leerlingen een beter beeld te geven van de tijd, maar voornamelijk zodat leerlingen kunnen oefenen met het herkennen en leren van de oorzaken en gevolgen bij gebeurtenissen uit de context.

Veel docenten gebruiken films in de klas op deze manier. Didactici stellen dat het goed is om de opdrachten concreet te maken, zodat leerlingen er iets van leren en het kunnen verbinden aan de stof.

Tot slot is het erg belangrijk dat u als docent wijst op de gevaren van geschiedenisfilms voor de beeldvorming bij leerlingen. Benoem in de klas dat films een creatieve verwerking zijn van gebeurtenissen uit de geschiedenis, en dat filmmakers hiervoor een andere 'taal' hebben dan in boeken en teksten. Filmmakers werken immers ook met speciale effecten, zoals muziek of andere vormen van visuele ondersteuning. Uit onderzoek is gebleken dat leerlingen de stof beter onthouden met visuele ondersteuning, bijvoorbeeld geschiedenisfilms. Maar daarvoor is het wel belangrijk dat leerlingen altijd op bovenstaande worden gewezen. Ook is het van belang om niet af te wijken van de opdrachtvolgorde in deze opdrachten. Leerlingen gaan eerst een tekst lezen en daarna pas de fragmenten bekijken, als u dit omdraait wordt de kans groter dat leerlingen filmfragmenten als 'historische werkelijkheid' aannemen - in hoeverre een historische werkelijkheid uiteraard daadwerkelijk te bepalen is.

Didactische achtergrond

De leeractiviteiten rondom opdrachten bij geschiedenisfilms:

- Laten leerlingen een beeld vormen van de historische context Het Britse Rijk 1585-1900;

- Laten leerlingen historische vaardigheden toepassen (domein A): niets is vanzelfsprekend. Ook filmmakers willen een bepaald beeld van het verleden neerzetten, net als in bronnen over het verleden waar leerlingen mee in aanraking komen (zowel primair als secundair).

Inhoudsopgave

Betrouwbaarheid van geschiedenisfilms.....	5
Standplaatsgebondenheid en geschiedenisfilms	13
Geschiedenisfilms als leermiddel	21
Bijlage 1: ondertiteling bij Betrouwbaarheid van geschiedenisfilms – Victoria & Abdul (2017)	33
Bijlage 2: ondertiteling bij Standplaatsgebondenheid en geschiedenisfilms – The Patriot (2000)	34
Bijlage 3: geschiedenisfilms als leermiddel – The Patriot, Victoria & Abdul en Peterloo	36

INSTRUCTIE DOCENT

Doelen

Leerlingen gaan met deze oefening de film Victoria & Abdul (2017), gemaakt door Stephen Frears, analyseren op betrouwbaarheid. In deze opdracht wordt de film benaderd als een 'bewegende beeldbronnen'. Net als geschreven bronnen, kunnen geschiedenisfilms ons iets leren over het verleden. De Australische wetenschapper John O'Conner pleit ervoor om historische vaardigheden te gebruiken om deze films te analyseren.

Omdat leerlingen veel films kijken, is het verstandig dat zij hier kritisch mee leren om te gaan. Leerlingen passen historische vaardigheden toe door een tekstbron te lezen en die naast filmfragmenten te leggen. Deze volgorde is van belang, omdat leerlingen anders een vertekend beeld kunnen krijgen van het verleden. Een historische film is namelijk een artistieke weergave van gebeurtenissen uit de geschiedenis. Als leerlingen dit niet met een kritische blik bekijken, bestaat de kans dat zij het als waarheid gaan zien. Door eerst een (semi-)wetenschappelijke tekst te lezen, kan dit voorkomen worden.

Deze opdracht sluit aan op de volgende eindtermen uit het examenprogramma voor de havo (vanaf 2018). De leerling kan:

- Voor een vraag bruikbaar bronnenmateriaal verwerven en gegevens eruit selecteren;
- In het kader van een historische vraagstelling verklaringen geven voor historische gebeurtenissen, verschijnselen en ontwikkelingen;
- Bij het geven van een oordeel over het verleden rekening houden met het onderscheid tussen feit en meningen;
- Tijd- en plaatsgebondenheid van interpretaties en oordelen afkomstig van personen uit het verleden en afkomstig van hedendaagse personen, onder wie hij zelf;
- De rol van waardepatronen in het heden en verleden;
- Het ondersteunen van uitspraken met behulp van argumenten.

Inhoudelijke doelen zijn beschreven op het leerlingenblad.

Beginsituatie

De historische context Het Britse Rijk (of de bijbehorende leidende vraag) is behandeld.

Tijdsduur

20-30 minuten

Vorbereiding

Voor iedere leerling moeten de Opdrachtenbladen 1 en 2 zijn klaargezet (online) of gekopieerd.

Instructie

Wat: Vandaag gaan jullie filmfragmenten uit de film Victoria & Abdul bekijken en analyseren op betrouwbaarheid. Hiervoor ga je een tekst lezen uit een historisch boek over het leven van koningin Victoria, toentertijd de langst regerende vorst van het Britse Rijk.

Hoe: Er is discussie ontstaan over de inhoud van de film. Historici stellen dat de film een te positief beeld laat zien van Abdul Karim en zijn rol aan het hof. Jullie gaan over deze band tussen Victoria en Abdul een tekst lezen uit een biografie, en daarna de filmfragmenten bekijken. De vraag die voorligt is: in hoeverre klopt het beeld van Abdul Karim dat in de film wordt afgebeeld?

Waarom: Er worden veel geschiedenisfilms- en series gemaakt. Sommige elementen uit deze films kloppen, maar andere ook niet. Het vak geschiedenis is daarom belangrijk, omdat je hierdoor kritisch leert kijken naar het verleden en hoe we in het heden met dit verleden omgaan.

Daarnaast is de historische context Het Britse Rijk een groot geschiedenisonderwerp. Hierdoor kan het lastig zijn om een beeld te hebben van die tijd. Films zijn een creatieve manier om gebeurtenissen uit te beelden. Films kunnen dus bijdragen om een beeld te krijgen van de historische context.

Uitvoering

Uitdelen aan leerlingen: instructieblad en werkblad. Bespreek het kopje 'achtergrondinformatie' met de klas voordat ze beginnen aan de opdracht.

Ronde 1 (10 minuten)

Leerlingen gaan zelfstandig aan de slag met stap 1 (Opdrachtenblad 1). Maak hierna klassikaal een tussenconclusie op.

Ronde 2 (15 minuten)

Ga verder met stap 2. Bekijk de fragmenten en laat leerlingen opdrachtblad 2 invullen. Sluit hierna af met de nabespreking.

Let op: ***benoem altijd dat geschiedenisfilms een artistieke weergave zijn van historische gebeurtenissen en dat dit niet als feiten kunnen worden beschouwd.*** Dit is belangrijk, omdat uit onderzoek is gebleken dat leerlingen dit anders wel zo gaan beschouwen.

Nabespreking

Inhoud

Na de eerste stap worden de antwoorden besproken. Meerdere antwoorden en analyses zijn mogelijk. Het is van belang dat leerlingen inzien dat de dagboeken van Victoria bijna verloren zijn gegaan en dat het imago van Victoria na haar dood is bijgestuurd. Ook laat de bron zien dat de band van Abdul Karim met Victoria innig was, maar dat hij ook geheime informatie doorspeelden aan vijanden van het Britse Rijk, wat het aannemelijker maakt voor de hofhouding om aan zijn intenties te twijfelen. Tegelijkertijd komt ook naar voren dat er sprake was van racisme aan het Britse hof en dat Victoria hiertegen optrad, wat uitzonderlijk is voor die tijd en voor iemand met haar positie.

Dan worden de filmfragmenten bekeken. Kijk hierna met de klas naar de betrouwbaarheid van de film. In de film wordt Abdul Karim onschuldiger gemaakt dan dat hij in werkelijkheid was. Mogelijk heeft de filmmaker dit gedaan om meer ruimte te geven aan het racisme dat aan het hof heerste. Hierover kan met de klas het gesprek aangegaan worden. Stel dat de filmmaker dit wel had laten zien, was het beeld dan significant anders geweest?

Aanpak

Vraag leerlingen om een kritische analyse, waarin ruimte blijft voor meerdere antwoorden. De opdrachten bieden voldoende taalsteun voor leerlingen om te focussen. In de nabespreking ligt de nadruk op Abdul Karim en zijn relatie met de hofhouding. Hierdoor

krijgen leerlingen inzicht in de tijdgeest van toen. Met name hoe in het Britse Rijk, vanuit de bestuurlijke elite, naar India werd gekeken.

Ook moet er stilgestaan worden bij de vaardigheden zoals hierboven, door middel van de eindtermen, beschreven staan. Leerlingen leren over betrouwbaarheid van historische beeldvorming en hoe het verleden wordt uitgebeeld in de film Victoria & Abdul. Indien mogelijk kan worden afgesloten met de vraag waarom leerlingen deze opdracht hebben gedaan en waarom dit beter kan werken dan een uitleg van de docent.

Vervolg

Nog een filmfragment bekijken, bijvoorbeeld voor een andere leidende vraag. Of leerlingen zelf films laten zoeken, die de docent later kan uitwerken in een opdracht.

Varianten

Opdrachtvorm kan ook voor series en documentaires. Eventueel ook posters/propaganda of schilderijen uit een historische periode.

Fragmenten

Hyperlinks:

1. [Andere religie, gewoontes en gebruiken](#)
2. [Conflict aan het hof](#)

Zoektermen:

1. Te vinden onder de zoekterm: Victoria & Abdul (2017) - You Really Are Beautiful Scene (5/10) | Movieclips
2. Te vinden onder de zoekterm: Victoria & Abdul (2017) - I Will Be Courteous Scene (7/10) | Movieclips

Ondertiteling in de bijlage.

Victoria & Abdul

INSTRUCTIE LEERLINGEN

Doelen

Je leert:

- Over betrouwbaarheid van bronnen en bewegende beeldbronnen: historische films;
- Hoe de Britse bestuurlijke elite dacht over de inwoners van India;
- Wat de invloed van de Indiase opstand (1857) was voor de positie van de inwoners India in het Rijk;
- Wie koningin Victoria was.

Achtergrondinformatie

Koningin Victoria was de langst regerende vorstin van het Britse Rijk. Haar regeerperiode besloeg ongeveer de helft van de periode die we in de historische context Het Britse Rijk behandelen: vanaf 1837 tot 1901. Victoria wordt behandeld bij de Indiase soldatenopstand van 1857 uit de context.

Het subcontinent India werd een belangrijk afzetgebied voor de Britse industrie. De kolonie India was vooral van economisch belang voor het Britse Rijk. Dit maakte dat door de Britse heersende klasse vooral werd neergekeken op de inwoners van India. Volgens wetenschappers werkt dit nog steeds tot in het heden door. Door aandacht te hebben voor de relatie tussen India en Groot-Brittannië, worden steeds meer mensen hier bewust van.

Opdracht

Recent is het dagboek van Abdul Karim ontdekt. De 24-jarige Karim kwam in de negentiende eeuw van India naar Engeland om het gouden jubileum (vijftig jaar op de troon) van koningin Victoria te vieren. Hij moest daar komen werken als tafelbediende. Een jaar later had Karim zich opgewerkt tot de persoonlijke leraar van Victoria, en had hij een vooraanstaande positie aan het hof verkregen. Deze gebeurtenis is in 2017 verfilmd in *Victoria & Abdul*, gemaakt door de Ierse regisseur Stephen Frears. **Op deze film kwam kritiek vanuit wetenschappers, want zij vonden dat Abdul Karim te positief werd afgebeeld.** In deze opdracht ga je onderzoeken of je het eens bent met deze wetenschappers.

Ronde 1

Lees de bron,

Maak daarna de opdrachten op Opdrachtenblad 1.

Ronde 2

We bekijken de filmfragmenten,

Maak daarna de opdrachten op Opdrachtenblad 2.

Victoria & Abdul

Ronde 1

Lees de tekst en maak daarna de opdrachten uit Opdrachtenblad 1.

BRON 1

'Volgens een voorzichtige schatting heeft Victoria tijdens haar regeerperiode gemiddeld 2500 woorden per dag geschreven, in totaal ongeveer 60 miljoen woorden. Maar veel van dit materiaal is opgepoetst, bijgewerkt of verdwenen. Talloze papieren zijn door haar familie verbrand, met name alle correspondentie die maken had (...) met haar Indiase bediende Abdul Karim.'

BRON 2

'Toen Victoria in 1887 tijdens de viering van haar gouden jubileum in haar koets de paleispoorten uit reed, werd ze gevolgd door de intense blik van een lange, magere Indiase man achter een van de ramen. Abdul Karim had het verzoek gekregen om de inmiddels achtenzestigjarige koningin tijdens haar jubileumjaar te bedienen.'

'Met zijn charme wist hij al snel haar vriendschap te bemachtigen. Hij sprak haar over de bijzondere tradities van India, de 'parel in haar kroon', en vertelde haar over de bijzondere cultuur en geschiedenis van zijn land. Hij maakte snel carrière aan het hof en in 1888 werd de trotse Karim tot officiële Munshi, klerk, van de koningin benoemd'

BRON 3

'Victoria gaf hem een groot stuk land in Agra [India], een gemeubileerde bungalow bij Windsor [kasteel in Engeland] en een huisje bij Osborn en Balmoral [buitenverblijven van de koningin].'

'Sinds het begin van de jaren negentig was Karim een vast onderdeel van het hof. In 1893 ging hij een half jaar op verlof naar India en bracht zijn vrouw mee terug naar Engeland. Twee andere 'echtgenotes', die Karim 'tantes' noemde, volgden, samen met andere familieleden.'

'De Munshi was niet geliefd aan het hof. In de ogen van Victoria was hij kwetsbaar en trots, maar mensen om haar heen vonden hem arrogant en hypocriet.'

'Karim stelde alles in het werk om als lid van de hofhouding erkend te worden en door de adel te worden geaccepteerd, tot grote afschuif van Victoria's directe adviseurs en adellijke omgeving.'

'Dat de Munshi niet helemaal te vertrouwen was, bleek voor het eerst in 1894, toen duidelijk werd dat hij zijn status had overdreven. Karim had beweerd dat zijn vader generaal-majoor-arts in het Britse leger in India was, maar toen de dokter van Victoria ontdekte dat hij niet meer dan een helper in een ziekenhuis was, besloot hij hem te ontmaskeren. (...) Victoria reageerde fel en beschuldigde hen van hypocrisie: 'Dat de arme goede Munshi zo omlaag wordt gehaald, is echt schandalig & in een land als Engeland volstrekt ongehoord.' (...) Ze vond het 'heel erg', schreef ze, voor 'de arme, zo gevoelige Munshi'.

BRON 4

'Waar de hofhouding zich meer zorgen over maakte, was dat hij zich steeds meer bemoeide met Victoria's correspondentie over zijn land en er steeds meer invloed op kreeg. Karim probeerde ook de koningin zover te krijgen dat zij zou opkomen voor de islamitische minderheden in India en hun vertegenwoordiging in lokale besturen. Victoria begon alle eenvoudige brieven automatisch aan Karim door te geven. (..) Er waren sterke vermoedens dat Ahmed [een vriend van Karim] staatsgeheimen lekte naar vijanden van Engeland.'

Bron: Julia Baird, *Victoria, koningin* (2017).

Opdrachtenblad 1

Maak gebruik van de tekst (bronnen 1 tot en met 4).

1. Wie was Abdul Karim en hoe zag de relatie tussen Abdul Karim en koningin Victoria eruit?

2. Hoe dacht de hofhouding over Abdul Karim, en was dit terecht?

Ronde 2

Opdrachtenblad 2

1. Welk beeld van de relatie tussen Abdul Karim en Victoria wil de film je meegeven? *Vergelijk dit beeld met je antwoorden uit opdrachtenblad 1.*

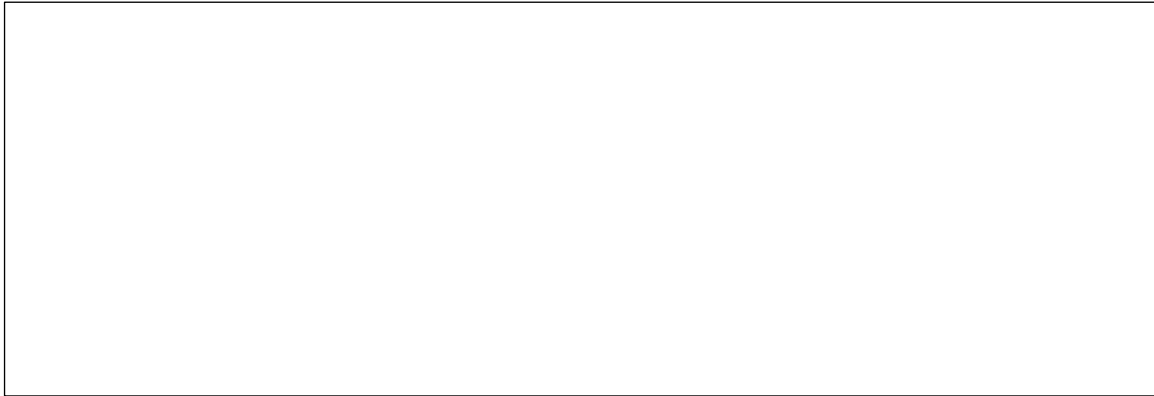
2. Analyseer de fragmenten. Hoe wil de filmmaker dit beeld aan je overbrengen? Kijk naar: muziek, beeld en lichaamstaal.

Muziek:

Beeld:

Lichaamstaal:

3. (Slotvraag) wordt Abdul Karim te positief afgebeeld in de film Victoria & Abdul? Ja, /nee, waarom?

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for the student to write their answer to the main question.

Bonusvraag: denk je dat het beeld dat we van Abdul Karim krijgen in de film is beïnvloed door hoe we vandaag de dag kijken naar andere culturen? Leg je antwoord uit.

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for the student to write their answer to the bonus question.

The Patriot (2000)

INSTRUCTIE DOCENT

Doelen

De eerste leidende vraag uit de historische context gaat over de geschiedenis van Noord-Amerika, wat uiteindelijk de Verenigde Staten werd. De onafhankelijkheidsoorlog is hier een belangrijk onderdeel van. De onafhankelijkheidsstrijd is complex en gaat over veel verschillende perspectieven op de oorzaken en de uitkomst ervan. Deze geschiedenis speelt ook vandaag de dag nog een belangrijke rol voor de Amerikaanse identiteit. Voor leerlingen is het daarom leerzaam om hierbij stil te staan, door naar de 'Hollywoodfilm' The Patriot (2000) te kijken, gemaakt door de regisseur Roland Emmerich.

In deze opdracht wordt The Patriot op basis van de 'reflectiethese' benaderd. Wetenschapper Chris Vos stelt dat films de spiegel van de samenleving zijn. Maatschappelijke waarden van het moment kunnen in geschiedenisfilms worden weerspiegeld. Door leerlingen op deze manier de film te laten analyseren werken zij aan hun historische besef. Deze opdracht raakt aan de volgende eindtermen uit het examenprogramma van de havo (sinds 2008). De leerling kan:

- In historische processen de samenhang tussen veranderingen en continuïteit beschrijven;
- De betekenis van historische gebeurtenissen, verschijnselen en ontwikkelingen voor het heden;
- Bij het geven van oordelen over het verleden rekening houden met het onderscheid tussen feiten en meningen;
- Bij het geven van oordelen over het verleden rekening houden met tijd- en standplaatsgebondenheid van interpretaties en oordelen afkomstig van personen uit het verleden en afkomstig van hedendaagse personen, onder wie hij zelf;
- Bij het geven van oordelen over het verleden rekening houden met de rol van waardepatronen in heden en verleden;
- Het ondersteunen van uitspraken met behulp van argumenten.

Inhoudelijke doelen zijn beschreven op het leerlingenblad.

Beginsituatie

De historische context Het Britse Rijk (of de bijbehorende leidende vraag) is behandeld.

Tijdsduur

20-30 minuten

Vorbereiding

Voor iedere leerling moeten de Opdrachtenbladen 1 en 2 zijn klaargezet (online) of gekopieerd.

Instructie

Wat: vandaag gaan we kijken naar een filmfragment uit de film *The Patriot* (2000). Deze film gaat over de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog. Deze film kwam in het jaar 2000 uit, toen er veel discussie was in de Amerikaanse samenleving. Links en rechts stonden tegenover elkaar en hadden allebei een eigen interpretatie van het verleden. Maar ook in Engeland was discussie ontstaan over deze film, omdat de Britten als brute vijanden waren neergezet. In deze opdracht ga je een tekst lezen over de regisseur en de ontvangst van deze film in de samenleving. Hieruit ga je opmaken wat de standplaats van de regisseur was en op welke manieren naar de geschiedenis van de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog kan worden gekeken. Hierna kijken we naar het fragment. Welk beeld van het verleden maak jij hieruit op? En wat zegt dit over de rol van het verleden in het heden.

Hoe: normen en waarden in het heden kunnen beïnvloeden hoe we naar het verleden kijken. Dit geldt zeker voor de film *The Patriot*, waarin de regisseur een bepaald beeld van de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog neerzet. In deze opdracht ga je onderzoeken welk perspectief dit is en waarom deze film, vanuit dit perspectief, is gemaakt. Dit doe je door naar achtergrondinformatie te kijken over de film. Wat waren de redenen voor de regisseur om deze film te maken? Hoe was de ontvangst van deze film? Uiteindelijk ga je ook kijken naar een fragment uit de film.

Waarom: in Amerika worden veel films gemaakt. Vaak hebben deze films met de geschiedenis van de Verenigde Staten te maken, denk bijvoorbeeld aan Vietnamfilms of films over de Tweede Wereldoorlog. Dit geldt ook voor de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog. Geschiedenis heeft ook invloed op het heden, en gaat dus niet alleen over wat er in het verleden is gebeurd. Mensen en samenlevingen kunnen op verschillende manieren naar het verleden kijken en hier waarden en normen uit halen. Dit noem je 'standplaatsgebondenheid'. *The Patriot* is een film waarin de standplaatsgebondenheid van de regisseur en de samenleving rond het jaar 2000 grote invloed heeft gehad op de inhoud van deze film. Voor je eindexamen is het belangrijk om te oefenen met historische besef, standplaatsgebondenheid is een vaardigheid die je kunt trainen. In deze opdracht ga je hiermee oefenen.

Uitvoering

Uitdelen aan leerlingen: instructieblad en werkblad

Ronde 1 (10 minuten)

Leerlingen gaan zelfstandig aan de slag met stap 1 (Opdrachtenblad 1). Maak hierna klassikaal een tussenconclusie op.

Ronde 2 (15 minuten)

Ga verder met stap 2. Bekijk de fragmenten en laat leerlingen opdrachtblad 2 invullen. Sluit hierna af met de nabespreking.

Let op: ***benoem altijd dat geschiedenisfilms een artistieke weergave zijn van historische gebeurtenissen en dat dit niet als feiten kunnen worden beschouwd.*** Dit is belangrijk, omdat uit onderzoek is gebleken dat leerlingen dit anders wel zo gaan beschouwen.

Nabespreking

Inhoud

Van belang is dat leerlingen niet hoeven te oordelen over de film, maar alleen beschouwen waarom de regisseur bepaalde keuzes heeft gemaakt. Deze opdracht helpt vooral om leerlingen bij te brengen wat de relevantie van de geschiedenis is voor het heden. Bij de

nabespreking is het belangrijk dat de antwoorden ‘in de lucht’ blijven hangen. Leerlingen leren in de huid van de regisseur te kruipen en dat films niet altijd feitelijk waar hoeven te zijn om er iets van te leren.

Aanpak

Vraag leerlingen een kritische beschouwing te geven, waarbij ze ook in mogen gaan op het gevoel dat de scene bij hen oproept. Filmtaal is anders dan geschreven bronnen en leerlingen moeten daarom stil bij het feit dat ook de effecten meetellen om een bepaald beeld neer te zetten door de regisseur.

De volgorde van de opdracht moet daarom worden aangehouden. Leerlingen kunnen anders de inhoud van de film als waarheid aan gaan nemen.

Tijdens de nabespreking dient u de linksrechtstegenstelling uit de onderstaande achtergrondinformatie in acht te nemen. Dit biedt leerlingen taalsteun om richting te geven aan hun beantwoording. Veel antwoorden zijn mogelijk, dus houdt het bij een beschouwing van de inhoud.

Besteed ten slotte aandacht aan standplaatsgebondenheid als vaardigheid. Welke stappen hebben leerlingen doorlopen om de standplaats te bepalen? En hoe kunnen zij dit inzetten om vragen te beantwoorden op schoolexamens en het centraal examen? Met name de vragen 1 en 3 van opdrachtenblad 2 zijn een goede aanleiding om over standplaatsgebondenheid te praten.

Fragmenten

Hyperlinks:

[De Britse kolonel Tavington dood de zoon van Benjamin Martin \(hoofdrol\)](#)

Te vinden onder de zoekterm: Tavington kills Thomas | The Patriot (2000) – YouTube

Ondertiteling in de bijlage.

Belangrijke disclaimer: er komt geweld voor in deze scene! Wil u dit liever niet tonen, stop het fragment dan bij 3:55.

The Patriot

INSTRUCTIE LEERLINGEN

Doelen

Je leert:

- Over standplaatsgebondenheid en dat je hier rekening mee moet houden bij het oordelen over het verleden;
- Over rol van slavernij in de Amerika’;
- Een beeld te vormen bij de plantagekoloniën in de Amerika’s;
- Over de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog.

Achtergrondinformatie

De eerste leidende vraag uit de historische context gaat onder andere over de Amerikaanse onafhankelijkheidsoorlog (1775-1783). Hoge belastingen en Verlichte idealen leidden ertoe dat Amerikaanse kolonisten in opstand komen tegen het Britse gezag. Met hulp van Frankrijk, Spanje en de Nederlandse Republiek weten de onafhankelijkheidsstrijders te winnen van het sterkere Britse Rijk.

Voor Amerikanen vandaag de dag bepaalt deze geschiedenis hun identiteit, maar dit hangt er wel vanaf wie je het vraagt. Voor ‘rechts-conservatieve’ Amerikanen is de onafhankelijkheidsoorlog een strijd tegen een sterke overheid, voor vrijheid en het recht op wapenbezit. Voor ‘links-liberale’ Amerikanen is het een strijd geweest voor meer democratie en gelijke rechten.

Bron: Lieselot Leuridan, ‘The Patriot’, <https://www.ipg.ugent.be/nl/film-en-geschiedenis/patriot> (2022); Jan van Oudheusden, *Amerika een kleine geschiedenis* (2016).

Opdracht

Tussen 1775 en 1783 vond de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog plaats. Voor Amerikanen is deze oorlog heel belangrijk geweest, zonder deze oorlog had de Verenigde Staten niet bestaan. Amerika werd namelijk een onafhankelijk land en brak met het Britse Rijk. Amerikanen vandaag de dag kijken met veel trots terug op deze gebeurtenis. De vraag ‘waarvoor’ de onafhankelijkheidsstrijders streden is een lastige om te beantwoorden. Voor de ene kant van Amerika was het een vrijheidsstrijd tegen een sterke overheid en voor wapenbezit, voor de andere kant een strijd voor meer democratie en gelijkheid. In deze opdracht ga je kijken naar The Patriot, een film uit 2000 die uitkwam midden in deze discussie. Door hiernaar te kijken ben je bezig met standplaatsgebondenheid. Dit is de invloed van je eigen standplaats, of die van een ander, op de interpretatie van de geschiedenis.

Ronde 1

Lees de bron en maak daarna de opdrachten op opdrachtenblad 1.

Ronde 2

We bekijken de filmfragmenten en maak daarna de opdrachten op opdrachtenblad 2.

Opdrachtenblad 1

Ronde 1

Lees de tekst en maak daarna de opdrachten uit Opdrachtenblad 1.

Inhoud van de film

De film speelt zich af in 1776 in de Zuid-Amerikaanse staat Zuid-Carolina. Benjamin Martin, een held uit de Frans-Indiaanse oorlogen, heeft spijt van zijn oorlogsdaden en wil zich zoveel mogelijk afzijdig blijven in de oorlog tegen de Engelsen. Zijn oudste zoon Gabriel mengt zich wel in de strijd en Benjamin doet er alles aan om hem hiervan te weerhouden. Helaas tevergeefs, Benjamin raakt ook in de strijd verwickeld en vecht voor een Onafhankelijk Amerika tegen de Britse vijand.

Verhaallijn van de regisseur

De productie voor de film startte in 1996 en was in 2000 klaar. De makers van de film hadden een interesse voor de Amerikaanse Revolutie. Eerder hadden zij al een film gemaakt over Amerika in de Tweede Wereldoorlog (Saving Private Ryan, 1998) en wilden opnieuw een stukje van de Amerikaanse geschiedenis verfilmen.

De film kent veel overeenkomsten met andere films, zoals Independence Day (1996) en Saving Private Ryan (1998). Net als The Patriot, zijn dit films waarin de Amerikaanse overwinning centraal staat en 'verheerlijkt' wordt. De hoofdrolspeler, Mel Gibson, speelde ook in de film Babeheart (1995), waarin hij het als 'kleine man' opnam tegen Groot-Brittannië. Ook dit verhaal komt terug in The Patriot, maar dan als aanvoerder van de kolonisten in Amerika.

De regisseur noemt The Patriot een familieverhaal tegen de achtergrond van de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog.

Ontvangst door het publiek

In eerste instantie werd The Patriot goed ontvangen, maar er was ook kritiek. In sommige recensies werd de film als zwak omschreven: historisch inaccuraat, te langdradig, voorspelbaar en boordevol clichés.

Voor veel Amerikanen was het ook een film dat deel uitmaakte van de huidige discussie, in dit geval over wapenbezit. Voorstanders van wapenbezit benadrukte dat de geschiedenis van Amerika heel anders had kunnen lopen als Amerikaanse kolonisten niet de wapens hadden opgepakt. De wapenwet uit de Amerikaanse Grondwet moest worden behouden, want het dragen van wapens was noodzakelijk gebleken voor het behouden van de vrijheid. Tegenstanders vonden dat de Amerikaanse geschiedenis werd 'witgewassen' en dat verzwegen werd wat de rol was van tot slaaf gemaakten en inheemse mensen.

Niet alleen in de VS was er kritiek, maar ook in Groot-Brittannië. Journalisten en historici vonden het ongepast dat de Britten zo wreed en moorddadig werden voorgesteld. Historici waarschuwden bioscoopbezoekers dat het een 'anti-Britse film' was, de scène waarin Kolonel Tavington de zoon van hoofdpersonage Benjamin Martin in de rug schoot werd als beledigend ervaren. Deze scène berust niet op historisch bewijsmateriaal en zou (mede) gebaseerd zijn op een voorval in 1944 waarbij Duitse SS-troepen de bewoners van het Franse Oradour-Sur-Glane om het leven brachten.

The Patriot is een 'mainstreamfilm': hij kan worden beschouwd als een typische Hollywoodproductie met een ontroerend verhaal, een expliciete vertoning van geweld (zowel traditionele veldslagen, als slachtpartijen) en een 'happy end'.

Bron: Lieselot Leuridan, 'The Patriot', <https://www.ipg.ugent.be/nl/film-en-geschiedenis/patriot> (2022).

1. Wat zijn de meningen van de voor- en tegenstanders van deze film?

Voor:

Tegen:

In Groot-Brittannië:

2. Volgens de regisseur is de film: 'een familieverhaal tegen de achtergrond van de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog.' Wat wil de regisseur hiermee zeggen over de historische correctheid van de film?

Ronde 2

Opdrachtenblad 2

Kijk opnieuw naar je antwoorden bij vraag 1 op opdrachtenblad 1

1. Nu je deze scène uit de film hebt gezien. Ben je het dan eens met de voor- en tegenstanders van deze film?

Voor:

Tegen:

In Groot-Brittannië:

Beantwoord a en b in hetzelfde vak hieronder

2a. In de scène wordt ook gesproken over slavernij. Wat wil de film hier zeggen over de Amerikanen en hoe zij omgingen met zwarte mensen?

2b. De film speelt zich af in Zuid-Carolina, dat is in het zuiden van Amerika. Waarom lijkt dit beeld over de slavernij je onwaarschijnlijk? (Maak gebruik van je kennis over de historische context)

3. (Slotvraag) maak een keuze en beargumenteer je antwoord. De regisseur van The Patriot is een:

- A. Kunstenaar, want hij gebruikt op een artistieke manier het verleden om normen en waarden uit het heden te vertegenwoordigen;
- B. Een historicus, want de film probeert een zo eerlijk mogelijk verhaal te laten zien van de onafhankelijkheidsstrijd;
- C. Allebei, want de filmmaker heeft aandacht voor het debat in de samenleving en laat een belangrijk geschiedenisverhaal zien.

Ik vind A / B / C, want:

INSTRUCTIE DOCENT

Doelen

Filmfragmenten kunnen gebruik worden als leermiddel in de klas. Fragmenten uit *Victoria & Abdul* (2017), *The Patriot* (2000) en *Peterloo* (2019) kunnen aan leerlingen worden getoond om hen de causaliteit van gebeurtenissen uit de historische context bij te brengen. Voor elke leidende vraag uit de context is een opdracht. Leerlingen bekijken de fragmenten en beantwoorden gerichte kijkvragen die gaan over de context.

Uit onderzoek is gebleken dat audiovisuele ondersteuning in de les ervoor zorgt dat leerlingen de stof beter onthouden. Dit kan in de vorm van documentaires zijn, maar ook door middel van geschiedenisfilms. Belangrijk is dat leerlingen erop gewezen worden dat films een artistieke weergave zijn van historische gebeurtenissen en dat dit niet altijd als feiten kunnen worden beschouwd. Wat het wel kan bieden is beeldvorming over een bepaalde tijd en inzicht in causale verbanden.

Deze opdracht sluit aan op de volgende eindtermen uit het examenprogramma voor de havo (vanaf 2018). De leerling kan:

- De volgende tijdvakken en bijbehorende tijdsgrenzen noemen:
 - Tijdvak 7: tijd van pruiken en revoluties (1700-1800) / eeuw van de Verlichting / 18^e eeuw;
 - Tijdvak 8: tijd van burgers en stoommachines (1800-1900) / industrialisatie/ 19^e eeuw.
- In historische processen de samenhang tussen verandering en continuïteit beschrijven;
- In het kader van historische vraagstelling verklaringen geven voor historische gebeurtenissen, verschijnselen en ontwikkelingen;
- Onderscheid maken tussen verschillende soorten oorzaken en gevolgen;
- Bij het geven van oordelen over het verleden rekening houden met tijd- en plaatsgebondenheid van interpretaties en oordelen afkomstig van personen uit het verleden (...);
- Bij elk kenmerkend aspect van een tijdvak een passend voorbeeld geven van een gebeurtenis, ontwikkeling, verschijnsel of handeling dan wel gedachtegang van een persoon en dit voorbeeld gebruiken om het desbetreffende aspect te verduidelijken.

Beginsituatie

Idealiter is de bijbehorende leidende vraag behandeld, maar dit hoeft niet.

Tijdsduur

20-30 minuten (per opdracht)

Vorbereiding

Voor iedere leerlingen moet de instructie en het opdrachtenblad zijn klaargezet (online) of gekopieerd.

Instructie

Wat: vandaag gaan jullie filmfragmenten bekijken uit de films Victoria & Abdul of The Patriot of Peterloo. In deze filmfragmenten komen gebeurtenissen naar voren die met de historische context Het Britse Rijk te maken hebben. Deze gebeurtenissen gaan jullie analyseren. Tijdens deze analyse gaan jullie kijken naar causaliteit, dus welke oorzaken en gevolgen aan de basis liggen van deze gebeurtenissen.

Hoe: eerst ga je de historische context uit je boek bekijken en opschrijven wat de belangrijkste oorzaken waren voor Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog of de Indiase Soldatenopstand of de emancipatie van arbeiders in Groot-Brittannië. Hierna bekijken we de filmfragmenten en maak je vragen bij deze fragmenten.

Waarom: het is bewezen dat je beter de stof kunt onthouden als je daarnaast naar beelden kijkt. Ook oefen je hierdoor met het herkennen van historische concepten, oorzaken en gevolgen. Hierdoor ontwikkel je historisch besef en oriëntatiekennis.

Let op: **benoem altijd dat geschiedenisfilms een artistieke weergave zijn van historische gebeurtenissen en dat dit niet als feiten kunnen worden beschouwd.** Dit is belangrijk, omdat uit onderzoek is gebleken dat leerlingen dit anders wel zo gaan beschouwen.

Nabespreking

Inhoud

The Patriot: de scene uit deze film gaat over het 'going to war debate'. Aan het begin van de film neemt de hoofdrolspeler (Mel Gibson) deel aan een vergadering in Zuid-Carolina. Deze vergadering is ingelast door de belangrijkste personen uit die regio, om te beslissen over een deelname aan de onafhankelijkheidsstrijd. Staten in het noorden waren Zuid-Carolina al voorgegaan. Het fragment is interessant, omdat de personen verschillende oorzaken laten terugkomen die met de Onafhankelijkheidsoorlog te maken hebben, maar ook de Verlichte ideeën waar vanuit de Verenigde Staten is ontstaan. Volksoevereiniteit, de belastingkwesitie en democratie komen hierin voor. Deze thema's zijn het belangrijkste om terug te laten komen in de nabespreking, nadat leerlingen de vragen hebben beantwoord. Uitgangspunt is: waarom kwamen de Britse koloniën, waaronder Zuid-Carolina, in opstand tegen het Britse Rijk? Maak hierin duidelijk de parallel met het boek. Belangrijk is dat het boek leidend blijft.

Victoria & Abdul: deze scene laat zien dat er aan het Britse hof heel weinig kennis is van India, ondanks dat er al een aantal jaren, decennia en eeuwen over deze kolonie wordt geregeerd. Eerst door de EIC en vanaf 1877 door Victoria zelf. Kern van het gesprek moet zijn dat leerlingen gaan zien hoe voor 1857 over India werd geregeerd en hoe dit hierna eruit ging zien. Dit fragment uit de film laat die voor een gedeelte zien. De hofhouding worstelt met de interesse van Victoria voor India en de taal. In dit fragment zit ook een verwijzing naar de Mogol-periode. Hier kan ook over gesproken worden met de klas. Dit stuk uit het fragment laat namelijk zien hoe de Indiase samenleving is opgebouwd en dat de Mogols als een rijke elite worden gezien, waarbij de Mogol-taal anders is dan de taal voor de gewone mensen.

Peterloo: deze scene gaat over de gevolgen van de Industrialisatie en de motieven voor de emancipatiebeweging van arbeiders in Groot-Brittannië om te gaan staken. De Peterloo demonstraties van 1819 worden niet letterlijk gevraagd in de context, maar zijn wel een voorbeeld van het tijdsgewricht waarover de laatste leidende vraag gaat. En Engeland kwam de industrialisatie als eerste op gang. Dit maakte dat in de eerste helft van de 19de eeuw veel veranderden in de Britse samenleving. In de context worden de fabriekseigenaren en

arbeiders behandeld, die emanciperen door middel van wetgeving, zoals de Factory Act en de Reform Bill. Deze scene is leerzaam voor leerlingen, omdat de standpunten van beide partijen aanbod komen. In de dialogen van beide fragmenten komen verschillende concepten naar voren die ook in de context worden genoemd. Zoals de sociale kwestie voor de arbeiders en het industrieel kapitalisme dat zorgt voor liberalisering van de politiek. Deze twee uitgangspunten kunnen het beste worden nabesproken met de leerlingen en hoe zij deze terugzien in de scenes.

Aanpak

Nadat de leerlingen de vragen bij de fragmenten hebben gemaakt, worden deze nabesproken. Vraag leerlingen in hun antwoorden de verbinding te maken met de stof uit het boek. Zorg dat causaliteit inzichtelijk wordt gemaakt, dus waarom leiden deze oorzaken tot ? Maak de causaliteit eventueel inzichtelijk door dit op het bord te schrijven in een stroomschema.

The Patriot

INSTRUCTIE LEERLINGEN

Achtergrondinformatie

De Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog had meerdere oorzaken. Tussen 1700 en 1775 was de bevolking in de Engelse koloniën in Amerika vertienvoudigd tot 2,5 miljoen mensen. De meesten waren in Amerika geboren en voelden geen band meer met Engeland. Ze voelden zich Amerikaan.

De Amerikanen namen verlichte ideeën over uit Europa, zoals de trias politica, volkssoevereiniteit en de natuurlijke rechten van ieder mens. Vooral dat de regering niet door God was aangesteld, maar voor de mensen die in het land woonden. Mensen hebben recht op veiligheid, leven en bezit. Als regering dit niet naleven, mogen de burgers ze afzetten.

Deze ideeën zorgden er onder andere voor dat Amerikaanse kolonisten in opstand kwamen tegen het Britse Rijk. De film The Patriot gaat hier over.

Opdracht

In de film The Patriot wordt een discussie gevoerd over het wel of niet ten strijde trekken tegen het Britse Rijk. De hoofdrolspeler Benjamin Martin (Mel Gibson) brengt een aantal oorzaken voor de Onafhankelijkheidsoorlog naar voren die ook in je boek staan. In deze opdracht ga je de oorzaken uit je boek vergelijken met de film: **welke oorzaken voor de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog worden in de film genoemd?**

Leidende vraag die bij deze opdracht hoort: op welke manier ontwikkelden zich de Engelse koloniën in de Amerika's (1585-1833)?

Kenmerkende aspecten die bij deze opdracht horen:

- Rationeel optimisme en 'verlicht denken' dat werd toegepast op alle terreinen van de samenleving: godsdienst, politiek, economie en sociale verhoudingen;
- De democratische revoluties in westerse landen met als gevolg discussie over grondwetten, grondrechten en staatsburgerschap.

Bekijk het fragment. Beantwoord daarna de vragen.

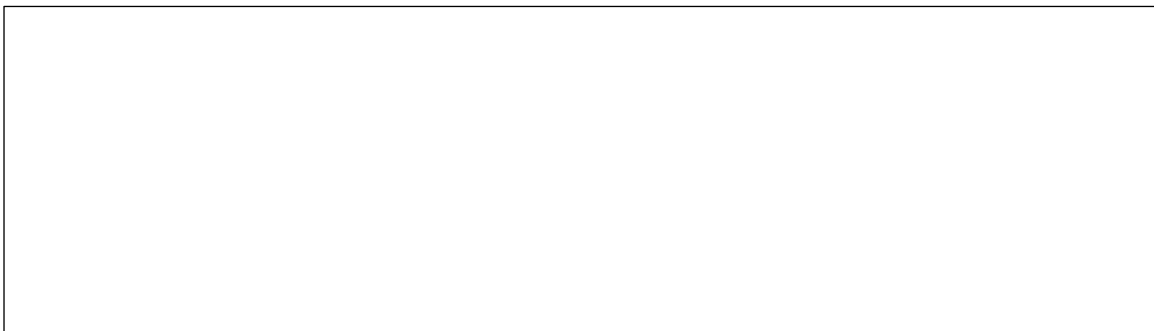
Fragment: ["The Patriot" go to war debate](#) (4:11) – YouTube

Ondertiteling in de bijlage.

1a. Welke verlichte ideeën zie je terugkomen in dit fragment?

1b. Niet iedereen denkt hetzelfde over deze verlichte ideeën. Wat vindt Benjamin Martin en welk idee stelt hij voor om de volkssoevereiniteit beter te waarborgen?

2. Benjamin Martin heeft het over 'no taxation without representation', wat heeft dit met de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog te maken?

3. Benjamin Martin wordt aangevallen voor zijn deelname aan de 'Wildernis Campaign', dit gaat over de Britse oorlog met de inheemse bevolking, toen 'indianen' genoemd. Wat heeft dit met de onafhankelijkheidsstrijd te maken en waarom is Benjamin Martin hierdoor terughoudend?

4. In de scène worden veel indirecte gevolgen genoemd. Welke directe gevolgen kun je noemen voor de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog? (Maak eventueel gebruik van je boek)

Victoria & Abdul

INSTRUCTIE LEERLINGEN

Achtergrondinformatie

Met het Verdrag van Allahabad (1765) nam het Britse Rijk grote delen van het India over en bracht dit onder Brits bestuur. Namens de Britse regering was de East India Compagny (EIC) hiervoor verantwoordelijk. In de negentiende eeuw had India 200 miljoen inwoners, wat door minder dan duizend Britse ambtenaren werd bestuurd. De orde werd gehandhaafd door het Brits-Indische leger. Dit leger werd geleid door Britse officieren, en bestond uit Indiase soldaten.

In 1857 kwam een deel van deze Indiase soldaten in opstand. Een oorzaak was dat de Britten religieuze en sociale gebruiken in India afwezen en probeerde hen westerse ideeën op te leggen. Na de opstand moest India geleidelijk verwestern, en kwam er meer ruimte voor Indiase gebruiken. Er kwam ook direct bestuur, onder leiding van koningin Victoria die keizerin werd van India. De relatie tussen het Britse hof en India staat centraal in de film Victoria & Abdul.

Opdracht

In 1877 werd koningin Victoria keizerin van India. Voor de bestuurlijke elite van het Britse Rijk was dit een manier om met het trauma van de Indiase soldatenopstand (1857) om te gaan. De EIC werd aan de kant gezet en direct bestuur werd ingevoerd. Tussen koningin Victoria en India ontstond op latere leeftijd een bijzondere band. Victoria kreeg een innige vriendschap met Abdul Karim. Karim kwam als bediende naar Groot-Brittannië om Victoria een geschenk uit India te overhandigen. Victoria was direct onder de indruk van Karim en stelde hem aan als haar belangrijkste raadgever aan het hof. Victoria wilde meer leren over India, wat zorgde voor conflicten met haar hofhouding. Deze film gaat hier over en in deze opdracht ga je kijken naar een fragment.

Leidende vraag die bij deze opdracht hoort: waardoor werd India in de negentiende eeuw de belangrijkste kolonie binnen het Britse Rijk (1765-1885)?

Kenmerkende aspect dat bij deze opdracht hoort:

- De moderne vorm van imperialisme die verband hield met de industrialisatie.

Bekijk het fragment. Beantwoord daarna de vragen.

Fragment: [VICTORIA & ABDUL 'Learning Urdu' Clip – In theaters September '22](#) – YouTube

Ondertiteling in de bijlage.

1. Koningin Victoria is bereid om de Indiase taal te leren, leg uit waarom dit een gevolg is van de Indiase soldatenopstand in 1857.

2. Waarom mag Victoria van Karim geen Hindi leren?

3. Waarom is de hofhouding, die Victoria en Karim aan het afluisteren zijn, zo geschokt hierover? Geef een historische verklaring.

Peterloo (2019)

INSTRUCTIE LEERLINGEN

Achtergrondinformatie

Vanaf 1750 begon voor Groot-Brittannië de industriële revolutie. Handarbeid werd vervangen door machines. Mensen trokken massaal van het platteland naar de stad om in fabrieken te werken. In 1850 woont de helft van de Britse bevolking in steden. Handelskapitalisme werd industrieel kapitalisme. Ondernemers kregen grote invloed in de samenleving en de politiek. Deze ondernemers wilden een liberale markteconomie: vrijhandel en een kleine rol voor de overheid. De Reform Bill van 1832 gaf hun nog meer invloed, omdat ze beter vertegenwoordigd werden in het parlement. Ook ontstond er een nieuwe klasse van industriearbeiders. Deze arbeiders profiteerden minder goed van de vooruitgang. Zij leefden in slechte huizen en werkten onder slechte omstandigheden. Onder invloed van belangrijke mensen, zoals Robert Owen, gingen arbeiders zich verenigen in vakbonden om op te komen voor hun rechten en betere omstandigheden te eisen. Vanaf 1850 lukte dat, maar daar ging wel veel ellende aan vooraf.

Bijvoorbeeld in 1819, toen de 'slachting van Peterloo' plaatvond. Er heerste een economische crisis en arbeiders gingen in Manchester de straat op om te demonstreren voor een beter bestaan. De vrijwillige militie greep in en doodde 15 demonstranten, 600 van hen raakten gewond.

Opdracht

Na 1750 industrialiseerde Groot-Brittannië als eerste land in Europa. Veel mensen trokken van het platteland naar de stad. Ondernemers wilden een liberale markteconomie met een vrije markt en een kleine overheid. Voor arbeiders was het leven minder rooskleurig. Zij leefden in slechte omstandigheden en hadden het zwaar in de fabrieken. Emancipatiebewegingen, zoals het socialisme, gingen zich bezighouden met het verbeteren van arbeidsomstandigheden. In 1833 resulteerde dit in de eerste Factory Act: nachtwerk voor kinderen werd verboden.

Om deze doelen te bereiken werd er veel geprotesteerd en gestaakt door arbeiders, georganiseerd in vakbonden. Een voorbeeld hiervan was het de Slachting van Peterloo, zoals deze gebeurtenis in 1819 is gaan heten. De gebeurtenis zelf hoeft je niet te kennen, maar in de verfilming van deze gebeurtenis kun je wel veel elementen herkennen uit de samenleving van Groot-Brittannië in de negentiende eeuw. In deze opdracht ga je twee fragmenten bekijken en de oorzaken voor de emancipatie van arbeiders analyseren. Dit vergelijk je met je aantekening of het boek.

Leidende vraag die bij deze opdracht hoort: welke rol speelden de koloniën in sociaaleconomische ontwikkelingen in Groot-Brittannië (1750-1900)?

Kenmerkende aspecten die bij deze opdracht horen:

- Discussies over de 'sociale kwestie';
- Voortschrijdende democratisering, met deelname van steeds meer mannen en vrouwen aan het politieke proces;

- De opkomst van politiek-maatschappelijke stromingen: liberalisme en socialisme.

Bekijk de fragmenten. Beantwoord daarna de vragen.

Fragmenten:

1. [Peterloo Movie Clip – We Have a Right](#) (2019) | Movieclips Indie
2. [Peterloo Movie Clip – We Shall Maintain Our Spirit](#) (2019) | Movieclips Indie

Ondertiteling in de bijlage.

Fragment 1

1. Welke oorzaak voor de emancipatie van arbeiders kun je uit dit fragment halen?

2. Wat is de belangrijkste eis van de fabrieksarbeiders?

3. Welk democratisch middel gebruiken de fabrieksarbeiders om deze eis kenbaar te maken?

4. (bonusvraag) Noem het kenmerkende aspect dat het beste bij dit fragment past:

Fragment 2

1. Waarom zijn deze ondernemers tegen de demonstratie?

2. Leg uit waarom deze fabriekseigenaren wel voor de Reform Bill zullen zijn, maar tegen algemeen mannenkiesrecht. Gebruik een voorbeeld uit het fragment in je antwoord.

3. Hoe wilden de fabriekseigenaren dat er wel bestuurd werd?

Bijlagen

Bijlage 1: ondertiteling bij Betrouwbaarheid van geschiedenisfilms – Victoria & Abdul (2017)

Fragmenten

In het YouTube filmpje kunt u de ondertitel instellen. Ga naar → *ondertiteling* onderaan in de balk. Klink hierop, als u dat goed heeft gedaan komt er een rode lijn onder te staan, zoals hier aangegeven:

Vervolgens moet u in de *instellingen* → *ondertiteling* → *automatisch vertalen* en dan op *Nederlands*.

Zet bij voorkeur het fragment alvast klaar, voor aanvang van de les. Het algoritme heeft namelijk even de tijd nodig om te vertalen.

Bijlage 2: ondertiteling bij Standplaatsgebondenheid en geschiedenisfilms – The Patriot (2000)

Fragment: De Britse kolonel Tavington dood de zoon van Benjamin Martin (hoofdrol)

- Redcoat Lieutenant:** 'Bedankt voor het verzorgen van de soldaten van de majesteit.'
- Kol. William Tavington:** 'luitenant, laat de gewonde soldaten ophalen en naar ons hospitaal brengen.'
- Redcoat Lieutenant:** 'ja meneer.'
- Kol. William Tavington:** 'steek het huis en de schuur in de brand. Laat het rondgaan dat als je met de vijand omgaat, dat je dan je huis verliest.'
- 'Bij mandaat van de koning mag ik mededelen dat alle slaven die vechten voor de kroon hun vrijheid zullen krijgen.'
- Zwarte plantagearbeider:** 'meneer, maar wij zijn geen slaven. We werken op dit land.'
- Kol. William Tavington:** 'Dan heb je als vrije mannen het privilege om te vechten in het leger van de Britse kroon.'
- Redcoat soldaat:** 'documenten van de rebellen, meneer.'
- Kol. William Tavington:** 'wie had deze documenten bij zich? Wie had deze document bij zich!?'
- Gabriel Martin:** 'ik, meneer. Ik was gewond, deze mensen verzorgden mij. Zij hebben niks van doen met deze documenten.'
- Kol. William Tavington:** 'breng hem naar Candon en hang hem op.'
- Benjamin Martin:** 'maar hij is een koerier en dit is een gemarkeerde tas. Kolonel, dit is een geüniformeerde koerier en hij draagt een gemarkeerde tas, hij kan niet worden gevangengenomen als een spion.'
- Benjamin Martin:** 'maar we gaan hem niet opsluiten, maar ophangen.'
- Benjamin Martin:** 'Kolonel!?'
- Gabriel Martin:** 'Pap.'
- Kol. William Tavington:** 'ah, ik zie het. Het is je zoon. Misschien had je hem loyaliteit moeten bijbrengen?'

Benjamin Martin: 'kolonel, ik vraag u dit te heroverwegen. Op basis van de 'oorlogsrechten.'

Kol. William Tavington: 'de oorlogsrechten! Wilt u een les over oorlogsrecht? Of misschien je kinderen?'

Benjamin Martin: 'er is geen les nodig.'

Redcoat Lieutenant: 'meneer, wat doen we met de gewonde rebellen?'

Kol. William Tavington: 'dood ze.'

Thomas Martin: 'papa, doe iets!'

Benjamin Martin: 'wees stil! Thomas, wacht!'

Gabriel Martin: 'nee! Thomas.'

Kol. William Tavington: 'stomme jongen. Kapitein.'

Bijlage 3: geschiedenisfilms als leermiddel – The Patriot, Victoria & Abdul en Peterloo

Fragment 1: Going to war debate, The Patriot

- Kol. Harry Burwell:** Jullie weten allen waarom ik hier ben. Ik ben geen redenaar. Ik zal jullie niet pogen te overtuigen van de rechtmatigheid van onze zaak. Ik ben militair. En we zijn in oorlog. Van Philadelphia verwachtten we een onafhankelijkheidsverklaring. Acht van de 13 kolonies inden belastingen om een continentaal leger op te richten. Ik vraag dat South Carolina de negende wordt.
- Notabele 1:** Massachusetts en Virginia zijn misschien in oorlog, maar Sout Caroline niet.
- Notabele 2:** Goed gezegd.
- Kol. Harry Burwell:** Dit is geen oorlog voor de onafhankelijkheid van een of twee kolonies, maar voor de onafhankelijkheid van een natie.
- Notabele 2:** En welke natie is dat?
- Peter Howard:** Een Amerikaanse natie.
- Notabele 2:** Die natie bestaat niet en erover spreken is verraad.
- Peter Howard:** Wij zijn burgers van een Amerikaanse naties en onze rechten worden bedreigd door een tiran op 5000 km afstand van hier.
- Benjamin Martin:** Meneer Howard, kunt u mij alstublieft uitleggen waarom ik een tiran op 5000 km afstand moet inruilen voor 5000 tirannen op 1 km afstand? [Hard gelach in de zaal] Een gekozen macht kan onze rechten net zo makkelijk inperken als een koning.
- Kol. Harry Burwell:** Kapitein Martin, ik dacht dat u een patriot was?
- Benjamin Martin:** Vraagt u of ik woedend ben over belasting zonder vertegenwoordiging? Dat ben ik zeker. Moeten de Amerikaanse kolonies zelfbestuur krijgen? Ik geloof dat ze dat kunnen en moeten. Maar als u me vraagt oorlog te voeren tegen Engeland is het antwoord nee.
- Mr. Middleton:** Is dit de kapitein Benjamin Martin wiens woede zo befaamd was tijdens de Wilderness-campagne?
- Benjamin Martin:** Ik was jong en buitensporig.
- Mr. Middleton:** Gematigdheid kan vrees verhullen.

Kol. Harry Burwell: Mr. Middleton, ik heb naast kapitein Martin gevochten onder Washington tijdens de Frans-Indiaanse Oorlog. Er is niemand in deze zaal of elders aan wie ik m'n leven liever zou toevertrouwen.

Benjamin Martin: Er zijn ook andere mogelijkheden dan oorlog. We kunnen onze zaak aan de vorst voorleggen. De zaak bij hem bepleiten.

Kol. Harry Burwell: Al geprobeerd.

Benjamin Martin: Dan proberen we het opnieuw om oorlog te vermijden.

Kol. Harry Burwell: Ik was bij Bunker Hill. De Britten naderden drie keer. We doodden er 700 van dichtbij en toch veroverden ze het gebied. Zo vastberaden zij ze. Als u voor onafhankelijkheid bent is oorlog de enige uitweg. Zover staan we.

Toeschouwers: goed gezegd.

Benjamin Martin: ik heb zeven kinderen. M'n vrouw is overleden. Wie zal voor gen zorgen als ik ga vechten?

Kol. Harry Burwell: Een oorlog wordt niet enkel door kinderloze mannen gevoerd.

Benjamin Martin: Dat geef ik toe. Maar let op m'n woorden. Deze oorlog zal niet aan de grens of op een ver slagveld gevoerd worden, maar in ons midden. Tussen onze huizen. Onze kinderen zullen het met hun eigen ogen zien. En met ons sterven de onschuldigen. Ik ga niet vechten. En ik wil ook niet dat mijn stem anderen in mij plaats laat vechten.

Kol. Harry Burwell: En uw principes?

Benjamin Martin: Als ouder kan ik me die luxe niet veroorloven.

Notabele uit de zaal: We moeten voor stemmen!

Fragment 2: Urdu leren, Victoria & Abdul

In het YouTube filmpje kunt u de ondertitel instellen. Ga naar → *ondertiteling* onderaan in de balk. Klink hierop, als u dat goed heeft gedaan komt er een rode lijn onder te staan, zoals hier aangegeven:

Vervolgens moet u in de *instellingen* → *ondertiteling* → *automatisch vertalen* en dan op *Nederlands*.

Zet bij voorkeur het fragment alvast klaar, voor aanvang van de les. Het algoritme heeft namelijk even de tijd nodig om te vertalen.

Fragment 3 & 4: aanloop naar de Peterloodemonstratie

In het YouTube filmpje kunt u de ondertitel instellen. Ga naar → *ondertiteling* onderaan in de balk. Klink hierop, als u dat goed heeft gedaan komt er een rode lijn onder te staan, zoals hier aangegeven:

Vervolgens moet u in de *instellingen* → *ondertiteling* → *automatisch vertalen* en dan op *Nederlands*.

Zet bij voorkeur het fragment alvast klaar, voor aanvang van de les. Het algoritme heeft namelijk even de tijd nodig om te vertalen.